

3 juli 1959

U 7851/59 - G 46 - P1/PS9.

FA 9446/17

GEHEIM

Land: Senegal.

Onderwerp: Een beschouwing over Senegal.

Referenties:

Datum van
waarneming: Juni 1959.

Bron: Goed geïnformeerd omtrent de Afrikaanse verhoudingen.

Informanten: Vooraanstaande Franse en Afrikaanse politici en vak-
bondleiders van de Frans-Afrikaanse gemeenschap.

Opmerkingen:

Verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. J.E. de QUAY
Minister-President

Plein 1813 no. 4

's-GRAVENHAGE.

GENEIN

EEN BESCHOUWING OVER SENEGAL

De Parti de Regroupement Africain, die reeds in Senegal de voornaamste leiders vertegenwoordigde (L.S. SENGHOR, MAMDOU DIA, LAMINE GUËYE) heeft bij de laatste verkiezingen, die volgens het meerderheidsstelsel gehouden werden, alle zetels verworven, zodat er van enige oppositie in de volksvertegenwoordiging geen sprake is. Hoewel hier van een éénpartij-stelsel geen sprake is en een schijn van "volkskeuze" bewaard wordt, hebben de leiders een zodanige combinatie tot stand gebracht, dat vóór de stemming praktisch de zetels verdeeld waren en er bij de stemming geen keuze was. Het woord "democratie" wordt door de Afrikaanse leiders overgenomen, doch het begrip is van zijn inhoud beroofd, zoals met zoveel woorden die leuzen zijn geworden het geval is. Het is daarom zo gevaarlijk Europese begrippen in Frans West-Afrika (en elders in Afrika) te propageren; de Afrikaanse intelligentsia neemt ze over, doch geeft er een geheel andere inhoud aan, die in eigen belangensfeer past. Dit geldt uiteraard ook voor begrippen van communistische oorsprong. De Afrikanen worden aangetrokken door de denkbeelden van het communisme voor zover deze met hun eigen nationalistische verlangens stroken. De invloed van de Sowjet-Unie uitgaande in marxistisch-communistische zin is echter volkomen te verwaarlozen in Senegal en de andere gebieden van het vroegere Frans West-Afrika met uitzondering van Guinea. De Afrikanen zijn niet gevoelig voor marxistische denkbeelden, hij houdt van reizen en geeft daarom gaarne aan uitnodigingen van communistische zijde gevolg; de gastvrij ontvangeren komen enthousiast terug, doch het zou een misvatting zijn te menen, dat zij nu ook ontvankelijk zouden zijn voor Russische propaganda. De leiders hebben geen precieze gedachten behalve die, waardoor zij hun eigen nationalis-

tische denkbeelden verwerkelijken; men moet niet de fout maken, die maar al te veel in Europa wordt gemaakt, om welbelijnde denkbeelden op allerlei gebied bij de leiders te verwachten. Zeker zijn deze er niet bij de massa.

Op de internationale bijeenkomst, te Ibadan aan de Universiteit gehouden, werd als onderwerp behandeld: "Gouvernement Représentatif et Progrès National". Dit door de Ford Foundation gefinancierde "seminar", waar Frans en Engels-talige Afrikanen met Europeanen tezamen waren, bracht het verschil in conceptie van begrippen als democratie van Afrikanen en Europeanen wel zeer duidelijk aan het licht. Vooral na een rede van de hoogleraar van de Universiteit van Chicago, APTER, was er een heftige discussie tussen Abdoulaye DIALLO, die de "Parti Unique" voor Afrika verdedigde, die thans in zijn gebied Guinea in praktijk wordt gebracht, en anderen, vooral de heer SOUMAH, voorzitter van de Union Panafricaine des Travailleurs Croyants pour L'A.O.F., die hier tegen ingingen. Allen waren het er echter over eens, dat "la démocratie, aussens occidental du mot, n'est pas faite pour l'Afrique".

Op de bedoelde bijeenkomst werd de gedachte van "Communauté" door de Afrikanen verworpen: ("Instaurer l'égalité et non perpétuer la domination"). Men wilde deze door Confédération vervangen. De vraag rijst, of dit inderdaad vrij algemeen zo gevoeld wordt in de vroegere landen van Frans West-Afrika, die tot de gemeenschap behoren. De gemeenschap, zoals die thans is opgezet, is slechts een étape. Men moet zich geen illusies maken van het blijven van deze staatsrechtelijke vorm, waarin men nog teveel het overheersen van Frankrijk

ziet. De band tussen de Afrikaanse gebieden, is hetgeen telt; dat men in de gemeenschap is gebleven, is alleen omdat men financieel anders in moeilijkheden zou komen, zoals Guinea dat is gekomen. "Men vindt het gemakkelijker één geldschieter te hebben dan meer, en Frankrijk is een gemakkelijke geldschieter."

Er is geen sprake van, dat de verschillende Frans Westafrikaanse gebieden, speciaal Senegal, het voorbeeld van Guinea zouden willen volgen. Men acht het volkomen onjuist, dat Guinea zich buiten de gemeenschap heeft geplaatst en daardoor tal van problemen heeft opgeroepen. Wel heeft de houding van dit gebied tot het nader-zich-bezinnen op de aard der gemeenschap geleid, zonder echter aan de noodzakelijkheid van een band, hoe dan ook, te willen tornen. Wel ziet men de huidige structuur van de "Communauté" als een stadium en zal spoedig de overheersende positie van Frankrijk moeten verdwijnen.

Wat betreft communistische invloeden bij de Afrikaanse politici, kan opgemerkt worden, dat alle politieke groeperingen oorspronkelijk hun contacten met uiterst linkse groeperingen in Frankrijk hebben gehad en dat belangstelling voor hun nationale streven aanvankelijk alleen in de linkse hoek werd gevonden. Allen zijn echter van hun extremisme teruggekomen en zij zijn in een positie gekomen om tegen groepen, die hun eigen vroegere denkbeelden aanhangen, op te treden. De PAI heeft vooral aanhang bij studenten, ex-studenten, d.w.z. een zekere intelligentsia, en enkele ontevredenen in de vakbeweging. Zij heeft sch-

ter geen toekomst, bij de jongste verkiezingen is weer de geringe aanhang gebleken. Dit komt deels doordat leiders vanwege persoonlijke belangen niet bij de partij bleven en deels doordat de partij, zoals eerder reeds is gebleken, toch geen kans had en weinig belangstelling voor de verkiezingen had. De PAI heeft echter, doordat het een partij van denkende leden is (geen massapartij) grotere invloed dan het leidental zou doen denken.

Relaties tussen Afrikaanse politieke partijen en Europese (Franse) zijn er alleen nog officieel tussen de PAI en de communistische partij in Frankrijk.

Er is een intensieve samenwerking tussen het hoofdbestuur van de PAI en de afdelingsbesturen.

De tendenzen om van het meerpartijen-systeem tot een één-partij-stelsel te komen zijn groot.

De samenwerking tussen de Franse administratie en de vertegenwoordigers van de Afrikaanse nationalistes is in de gebieden van Frans West-Afrika, met uitzondering van het thans daartoe niet meer behorend Guinea, goed. Het is echter te vroeg hieruit een conclusie te trekken, want eerst per 1 maart j.l. is in de beide gebieden van Mali de nieuwe organisatie begonnen te functioneren, waarin de Franse administratie geheel onder leiding van de nieuwe staat staat. Elders ook omtrent die tijd. Dan komt de krachtproef eerst.

De belangstelling voor de E.E.G. was bij de Afrikanen, behalve enige leidende po-

litici, nihil, of zelfs negatief afwijzend. Inderdaad meent men, dat de E.E.G. slechts de Europeanen ten goede zal komen en dat het nadeel is, dat men nu niet alleen maar met de Fransen maar ook nog met meer van dergelijke volken te maken krijgt, waarbij de Duitsers speciaal als schrikwekkend werden genoemd.

Samenvattend kan het volgende gesteld worden:

De reacties van de leidende figuren in de politiek der Westafrikaanse gebieden ten aanzien van de gebeurtenissen in Guinea is er een van verbittering tegen de Franse politici, dat zij niet hebben kunnen verhinderen, dat tegen alle andere adviezen in, HOUPHOUET BOIGNY's oordeel gevolgd werd, omdat het het oordeel van een Afrikaan is. Daarbij is naar het oordeel dier politici niet bedacht, dat deze Afrikaanse staatsman een zeer eigenaardige positie in de politiek van de voormalige Frans Westafrikaanse gebieden inneemt. Zelfs in de Ivoorkust is zijn invloed dalende. Het is niet waarschijnlijk, dat andere gebieden, behalve misschien het Nigergebied, waar een vrij sterke stroming tegen aansluiting bij de gemeenschap was, het voorbeeld van Guinea zullen volgen, al ware het reeds, omdat daardoor de financiële moeilijkheden van deze gebieden, die toch reeds aanzienlijk zijn, zeer vergroot zouden worden. Bovendien is de haat tegen Sekou TOURÉ buiten Guinea in Frans West-Afrika overal zeer groot. Men vreest sterk de penetratie van de machten achter het IJzeren Gordijn via Guinea in eigen gebieden en men meent, dat het behoren tot de

gemeenschap althans wat meer houvast geeft. Tot deze houding heeft de staking in de openbare dienst van het begin van dit jaar, waarbij de UGTAN een zo grote rol heeft gespeeld, ongetwijfeld meegewerkt. Zij heeft doen zien, dat de communistische invloeden het eigen regiem in gevaar zouden kunnen brengen ten gunste van extremistische jongeren. Frankrijk wordt heftig gekritiseerd, doch men ziet wel in, dat samenwerking met dit land nodig is: 1) uit financiële en economische overwegingen; 2) teneinde een steun tegen extremisme te hebben, wanneer dat nodig is.

De voornaamste politieke leiders, Modika KEITA, de tegenwoordige minister-president van Mali, MAMADOU DIA, de Senegalese minister-president, LAMINE GUEYE, de vroegere socialistische leider, en L.S. SENGHOR zijn allen tegen het Sowjet blok gekant. Hun liefde voor samengaan met het Westen is niet bijzonder groot, doch bij de noodzakelijkheid van een keuze zullen zij eerder met het Westen samengaan dan met het Sowjet blok. Deze houding is door de onafhankelijkheid van Guinea en de wijze, waarop de landen van het Sowjet blok daarna hun invloed aldaar hebben uitgebreid, versterkt. Wat betreft een karakterschets kan het volgende worden gezegd:

Modika KEITA is uitermate intelligent. Hij paart vastheid van wil aan soepelheid van uitvoering. Wanneer van de federatie iets terecht zal komen, dan zal het door de invloed van deze staatsman zijn, die beter dan iemand anders de tegenstrijdige elementen bijeen kan houden. LAMINE GUEYE is een integer mens, die brille mist. Hij heeft er onder geleden, dat hij steeds aan invloed

heeft verloren bij de massa van het volk. Het is voor hem een voldoening thans erkend te worden. MAMADOU DIA heeft een zeker gevoel van verbittering tegen het Westen, omdat hij een diploma niet heeft verworven. Hij heeft een gevoel van minderwaardigheid nimmer overwonnen. Dat gevoel heeft een zekere mate van rechtvaardiging, want intellectueel is hij niet sterk. Ook zijn houding als regeerder was aanvankelijk slap. De staking van de openbare dienst heeft wijziging gebracht en hem krachtiger doen optreden.

De contacten met de Afrikaans-Aziatische Solidariteitsraad in Cairo zijn van zeer informele aard, men houdt zich op de hoogte, doch neemt er niet aan deel. De reacties op de bijeenkomst van december j.l. waren ongunstig: er bestaat een vrees voor invloed van Egypte in de binnenlandse aangelegenheden van de Frans Westafrikaanse landen.

De Panafrikaanse beweging beschouwt men met wantrouwen. Men kan niet inzien, dat men Panafrikaans kan werken, wanneer men nog niet eens redelijke verhoudingen in de praktijk tussen Ghana en zijn Frans-sprekende buurstaten tot stand kan brengen.
